

Plan van aanpak Peuteropvang en Onderwijsachterstanden gemeente Westland vanaf 2019

Optimale ontwikkelkansen voor alle peuters

Auteur J.P.M.W. van den Bergh
Afdeling Beleid/Sociale Kracht
Versie 4
Status Concept
Datum 16 oktober 2018
Corsanr. 18-0244594

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	2
2. Samenvatting	4
3. Inleiding/leeswijzer	5
4. Wettelijk kader	6
5. Stand van zaken in Westland	8
6. Visie/ambitie	10
7. Peuteropvang	11
8. Alle VVE-voorzieningen zijn kwalitatief goed	12
8.1. Inzet extra personeel voor doelgroepkinderen VVE	12
8.2. Methodiek en scholing	12
8.3. Doorgaande lijn	13
8.4. Kind-volgsysteem (observatiesysteem)	14
8.5. Opbrengstgericht werken	14
9. Alle doelgroepeuters naar peuter/VVE-voorziening	16
9.1. Compensatie ouderbijdrage	16
9.2. Toeleiding	17
9.3. Vergroten ouderbetrokkenheid	17
9.4. Ontwikkeling, begeleiding en zorg in de bredere zorgketen	20
10. Schakelklassen primair onderwijs	21
11. Financiën	22
12. Verbeterpunten, evaluatie en effectmeting	24

1. Voorwoord

Optimale ontwikkelkansen voor alle peuters.

In de leeftijd van 0 tot 4 jaar zetten kinderen belangrijke stappen in hun ontwikkeling. Daarom verdienen kinderen een gezonde, veilige en kansrijke start. Vanuit een stevige basis thuis en bij kwalitatief goede peuteropvang.

Eén van de doelen uit het SBK is dat Jeugd zich optimaal kan ontwikkelen en veilig en gezond kan opgroeien. Vanuit het idee dat jeugd het fundament is van een duurzame sterke samenleving vinden we het belangrijk dat jeugd zich optimaal kan ontwikkelen en veilig en gezond kan opgroeien. De richting van ons beleid is dat we waarborgen dat kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen en opgroeien in de drie leefdomeneinen gezin, school en vrije tijd.

Peuteropvang is een integraal onderdeel van het onderwijs- (onderwijsachterstandenbeleid) en jeugdbeleid in de gemeente Westland. Tot het takenpakket van de peuteropvang hoort onder andere signalering, begeleiding en (door)verwijzing van peuters met een extra ondersteuningsbehoefte op het terrein van zorg en/of ontwikkeling naar vroege en lichte opvoedingsondersteuning voor ouders. Een goede samenwerking met onder andere de jeugdgezondheidszorg kan voorkomen dat kinderen al op jonge leeftijd worden doorverwezen naar de zwaardere en duurdere vormen van specialistische zorg.

Het belang van een goede thuisbasis en voorschoolse voorzieningen neemt toe tegen de achtergrond van verschillende maatschappelijke ontwikkelingen:

- Uit diverse onderzoeken is gebleken dat het opleidingsniveau van ouder(s) en dan vooral de moeder in toenemende mate kansen op succes op school en op de arbeidsmarkt bepaalt;
- Diverse onderzoeken laten zien dat voorzieningen voor jonge kinderen leer- en ontwikkelingsachterstanden kunnen verminderen en zo een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het realiseren van gelijke kansen. De basis voor het al dan niet slagen in het onderwijssysteem (en daarna) ligt grotendeels in het verwerven van cognitieve en niet-cognitieve vaardigheden en dat start al op jonge leeftijd, nog voordat het basisonderwijs begint;
- De lerende economie vraagt om 21ste-eeuwse vaardigheden zoals creativiteit en samenwerken. De basis voor de ontwikkeling hiervan wordt voor een belangrijk deel in de vroege jeugd gelegd. Het investeren in onze lerende economie start niet op de basisschool, maar daarvoor. Voorschoolse voorzieningen, zoals peuteropvang, bieden een omgeving waar deze vaardigheden kunnen worden geleerd en ontwikkeld. Het belang daarvan neemt ook toe omdat de wereld waarin kinderen van nu opgroeien, verandert. Gezinnen zijn kleiner geworden en gevarieerder van samenstelling. Het ontmoeten van andere kinderen en het samen leren en samen spelen zijn niet zo vanzelfsprekend meer. Peuteropvangorganisaties bieden die ontmoetingsplek en ondersteuning als dit nodig is.
- Het bieden van 'passend onderwijs' in de basisschool begint met een vroege samenwerking met de peuter-/kinderopvang. Het is in het belang van een kind met zorgvraag, dat er tijdig overleg is tussen basisschool en opvang vanaf het derde jaar van het kind zodat een kind op de juiste plek terecht komt, met (waar nodig) de juiste ondersteuning.

In het SBK is één van de ambities dat kinderen meer rendement uit hun schoolloopbaan halen waardoor het gemiddelde opleidingsniveau van jeugdigen in Westland stijgt. Investeren in de taalontwikkeling van kinderen om taalachterstanden terug te dringen is één van de genoemde actiepunten hierbij. VVE is één van de manieren waarop hieraan invulling wordt gegeven.

In het SBK staat opgenomen dat meer Westlandse jeugdigen en hun ouders gebruik maken van de beschikbare, reguliere voorzieningen en zodoende hun eigen kracht versterken zodat op termijn minder jongeren gebruik hoeven te maken van gespecialiseerde hulp. Om dit mogelijk te maken investeren we in algemeen toegankelijke voorzieningen die goede opvoeding en zorg thuis ondersteunen.

Kwalitatief goede peuteropvang – waar naast de kerntaak, het spelen met en ontmoeten van andere kinderen, ook aandacht is voor kinderen met een ondersteuningsvraag - kan een zeer belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van kinderen, het verminderen van achterstanden en het bevorderen van gelijke kansen. Dat is de conclusie van de Sociaal Economische Raad (Gelijk goed van start 2016).

Een van de belangrijkste aanbevelingen die de SER in haar rapport doet is dat kinderen bij wie een (vermoeden van) taal- en/of ontwikkelingsachterstand wordt vastgesteld in aanmerking moeten komen voor een VVE-plek in een voorschoolse instelling. Tijdens het verblijf in de voorschoolse instelling en bij voorkeur ook in de vroegschool (groep 1 en 2 van de basisschool) wordt voor deze groep een extra stimuleringsprogramma (Voor- en Vroegschoolse Educatie) aangeboden. Minister Slob van OCW stelt in zijn kamerbrief van 31 januari 2018 dat een ongunstige thuisomgeving een negatieve invloed kan hebben op de wijze waarop een kind school doorloopt. Daarom ontvangen scholen en gemeenten geld om de onderwijskansen voor deze kinderen te vergroten.

In het uitvoeringsprogramma van het SBK staat opgenomen dat het beleid op het gebied van voor- en vroegschoolse educatie wordt geoptimaliseerd om knelpunten op te lossen én om de ontwikkelingsachterstanden bij kinderen tussen de 2 en 6 jaar terug te dringen. Daarnaast zorgen we er voor dat er voldoende gesubsidieerde peuteropvangplekken beschikbaar zijn en blijven voor peuters die niet onder de wet Kinderopvang vallen.

Waarom juist investeren in de voorschoolse periode?

Hoe jonger ontwikkelingsachterstanden worden aangepakt, hoe meer de effecten van vroege ontwikkelingsverschillen ongedaan kunnen worden gemaakt en hoe beter de leerprestaties gedurende de schoolcarrière zullen zijn.

Door een vroegtijdige signalering en aanpak kunnen taal- en ontwikkelachterstanden of andere problemen op tijd worden gesignaleerd en gezamenlijk worden aangepakt. De voorschoolse instellingen werken hiervoor onder andere samen met ouders, Jeugdgezondheidszorg, scholen, bibliotheek en het Sociaal Kernteam.

Dit Plan van Aanpak peuteropvang en onderwijsachterstanden sluit aan op de inzet op optimale talentontwikkeling van alle Westlandse jongeren (0-23 jaar), waarbij de besturen van (voor)schoolse instellingen hebben uitgesproken zich onder meer in te willen zetten voor zowel taalverwerving (woordenschat, begrijpend lezen, leesbevordering) als Taalvorming (een bredere benadering dan taalverwerving/technische beheersing).

2. Samenvatting

De gemeente Westland hecht veel waarde aan een goede kwaliteit van de voorschoolse instellingen. Een goede, rijke en stimulerende omgeving voor jonge kinderen is heel belangrijk, om goed voorbereid te zijn op de basisschool en om met vertrouwen de toekomst tegemoet te zien. Vanuit het algemeen belang van de ontwikkelingsmogelijkheden van deze leeftijdsgroep vindt de gemeente Westland dan ook dat de peuteropvangvoorzieningen voor alle jonge kinderen toegankelijk en van goede kwaliteit moeten zijn.

Daarnaast is het van belang dat voor de kinderen met (een risico op) taal- of ontwikkelingsachterstand een VVE-programma beschikbaar is waar ze een stimulerend en taalrijk aanbod krijgen met het doel dat hun achterstand vermindert. Daarnaast is een belangrijke voorwaarde voor succes dat ouders bij dit programma worden betrokken omdat hun rol van onschatbare waarde is. Hierbij gaat het niet alleen om het informeren van ouders maar juist om het betrekken van ouders bij het leerproces van hun kind en het stimuleren van ouders om thuis met hun kinderen te werken aan de taal- en ontwikkelingsstimulering.

De gemeente Westland zet daarom blijvend in op:

- Het financieel toegankelijk houden van de Peuteropvang en voor- en vroegschoolse educaties voor alle peuters voor wie dit bestemd is;
- Het verder verhogen van de kwaliteit van de Peuteropvang en de voor- en vroegschoolse educatie;
- Het bevorderen van de doorgaande leerlijn;
- Het betrekken van ouders bij ontwikkelingsstimulering op het gebied van taal, motoriek, sociaal-emotionele ontwikkeling en rekenen van hun kind.

3. Inleiding/leeswijzer

Gesubsidieerde peuteropvang

Gesubsidieerde peuteropvang is één van de preventieve voorzieningen waar we als gemeente op inzetten. De peuteropvang in Westland is geharmoniseerd met de kinderopvang. Dit betekent dat alle ouders die vallen onder de Wet op de Kinderopvang geacht worden daar gebruik van te maken. De gesubsidieerde peuteropvangplekken zijn alleen bestemd voor de kinderen wier ouders geen gebruik kunnen maken van een vergoeding op grond van de Wet op de Kinderopvang.

OAB/VVE (onderwijsachterstandenbeleid/voor- en vroegschoolse educatie)

OAB/VVE heeft als doel om alle kinderen met (een risico op) taal- of ontwikkelingsachterstand een stimulerend en taalrijk aanbod te bieden binnen voor- en vroegschool waardoor hun achterstand vermindert. Het belang van voor- en vroegschoolse educatie wordt nationaal en internationaal breed erkend (OECD, 2012).

In Nederland is VVE vanaf 2000 grootschalig ingevoerd. In Amerika had Nobelprijswinnaar economie James Heckman al eerder vastgesteld dat voor- en vroegschoolse educatie de meest effectieve investering is die je in het onderwijs kunt doen (Heckman 1999).

Sinds 2010 gelden er in Nederland landelijke kwaliteitseisen en is de gemeente verplicht te zorgen voor voldoende VVE-plaatsen om elk kind met laagopgeleide ouders een VVE-plek te kunnen bieden voor minimaal 10 uur per week (vanaf 2020 16 uur per week).

Afgelopen tientallen jaren is het opleidingsniveau van alle Nederlanders gemiddeld toegenomen waarbij opvalt dat het opleidingsniveau van migranten gestaag en sneller stijgt dan dat van autochtone Nederlanders, al halen ze nog niet het niveau van de autochtone bevolking (Gijsberts e.a., 2011). De prestaties van autochtone kinderen met laagopgeleide ouders stagneren echter al jaren. Juist door het stijgen van het opleidingsniveau van de bevolking, wordt de positie van achterblijvers problematischer.

Afgelopen jaren is er in Westland veel gedaan aan de kwaliteitsverbetering van VVE. Op dit moment scoren we op alle eisen van de Onderwijsinspectie minimaal een voldoende Er is echter nog wel verbetering mogelijk en wenselijk. Wat we daarvoor gaan doen, kunt u lezen in paragraaf 8 en 9.

In paragraaf 4 gaan we in op het wettelijke kader wat ten grondslag ligt aan de peuteropvang en de voor- en vroegschoolse educatie waarna we in paragraaf 5 de uitgangspunten in Westland schetsen. In paragraaf 6 staat de visie van gemeente en instellingen opgenomen welke verder wordt uitgewerkt in paragraaf 7 tot en met 9. Paragraaf 10 gaat over schakelklassen primair onderwijs en paragraaf 11 over de financiën die we inzetten voor peuteropvang en VVE. In paragraaf 12 tenslotte staat beschreven welke concrete resultaten we willen behalen en hoe we dit gaan evalueren/meten.

4. Wettelijk kader

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) is er op gericht kinderen met (een risico op) taal- of ontwikkelingsachterstand een stimulerend en taalrijk aanbod te geven met het doel dat hun achterstand vermindert.

Met de invoering van de wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (wet OKE) op 1 augustus 2010 werden gemeenten verantwoordelijk voor het realiseren van een VVE-aanbod van hoge kwaliteit. Om ervoor te zorgen dat een kind met een risico op een taalachterstand het aanbod krijgt dat het nodig heeft, wordt een aantal stappen doorlopen. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het gehele proces van het definiëren van de doelgroep tot het maken van afspraken over de resultaten met de partners op het terrein van VVE. Het doel is kinderen met het risico op een taalachterstand te bieden wat zij nodig hebben zodat ook zij de kans hebben zonder dan wel met minder achterstand te starten op de basisschool.

De voorwaarden waar gemeenten aan moeten voldoen zijn vastgelegd in de bestuursafspraken met het Rijk die als doel hebben dat gemeenten de VVE-middelen effectief inzetten. De Onderwijsinspectie toetst of de gemeente voldoet aan de wettelijke eisen. De nieuwe planperiode VVE vanuit het Rijk met de daarbij behorende budgetten loopt van 2019-2022.

Bewezen effectiviteit

De kamerbrief over de onderzoeksresultaten over de effecten van VVE in Nederland (Sander Dekker, 6 juni 2016) laat zien dat kinderen zich sneller ontwikkelen in voorzieningen die VVE bieden, maar dat de educatieve kwaliteit voor verbetering vatbaar is. Om die reden wordt daar de komende jaren op ingezet. De minister stelt de volgende maatregelen voor (zie paragraaf 8 voor de toepassing in Westland);

- Aanpassing van het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie.
- Taalniveau van pedagogisch medewerkers verhogen naar 3F op de onderdelen mondelinge vaardigheden¹ en leesvaardigheid. Daarnaast de inzet van een pedagogisch beleidsmedewerker/coach. In het IKK-akkoord is opgenomen dat instellingen pedagogen met minimaal hbo-niveau² inzetten voor “coaching on the job” van beroepskrachten en voor ontwikkeling van het pedagogisch beleid³.
- Onderzoek naar de initiële opleidingen en aanscherpen eisen certificering. Beroepskrachten moeten voldoende kennis en vaardigheden beschikken en een VVE-specifieke scholing gevolgd hebben.
- Aanscherpen van de eisen aan het pedagogisch beleidsplan.
- Aanscherpen eisen opleidingsplan en structurele bij- en nascholing.

In zijn brief van 24 juni 2016 geeft minister Asscher een reactie op het belang van een goed voorschools stelsel en de adviezen die de Onderwijsraad (Een goede start voor het jonge kind) en de Sociaal-Economische Raad (SER) (Gelijk goed van start) gegeven hebben.

¹ Spreken, gesprekken voeren en luisteren

² HBO-diploma of B1 diploma/getuigschrift/IDW-waardering/DUO-verklaring van een opleiding op minimaal mbo niveau 4 die kwalificeert voor de functie van pedagogisch medewerker en/of peuterspeelzaalleidster in combinatie met een bewijs van gevolgde scholing op het terrein van coaching en/of pedagogiek kinderen 0-13 jaar. Diploma's/getuigschriften die alleen in combinatie met een aanvullend bewijs kwalificeren voor de functie van Pedagogisch medewerker in BSO/NSO zijn hiervan uitgesloten.

³ Pedagogisch coach

Hij benadrukt de stappen die gezet gaan worden t.a.v. verhoging van de kwaliteit en geeft aan dat er concrete pedagogische doelen in de Wet op de Kinderopvang (WKO) worden opgenomen, elk kind een vaste mentor krijgt en dat het verplicht wordt de ontwikkeling van alle kinderen structureel te volgen.

5. Stand van zaken in Westland

Kwaliteit van de peuteropvang

De gesubsidieerde peuteropvang in Westland valt al sinds 2010 onder de Wet op de Kinderopvang en de daaraan gestelde eisen t.a.v. groeps grootte, opleiding medewerkers etc. GGD houdt toezicht op deze eisen en de gemeente zorgt voor de handhaving hiervan.

Deelname peuteropvang

Sinds de tarieven voor de gesubsidieerde peuteropvang zijn aangepast conform de VNG adviestabel peuterwerk (per 2017), is de deelname van peuters aan de peuteropvang toegenomen. Deels is dit doordat meer peuters gebruik maken van de gesubsidieerde peuteropvang en deels omdat peuters meer uren gebruik maken van de gesubsidieerde peuteropvang dan voorheen (bijv. twee dagdelen per week i.p.v. één)

Kwaliteit van de VVE

Afgelopen jaren is er in Westland veel gedaan aan de kwaliteitsverbetering van VVE. Zo hebben we er voor gezorgd dat:

- alle VVE-medewerkers voldoen aan de taaleis 3F (ruim 300 pedagogisch medewerkers);
- bijna alle VVE-medewerkers gestart zijn met de scholing voor het VVE-programma Uk&Puk (opleiding duurt 1,5 jaar, 133 medewerkers hebben de scholing intussen afgerond, 65 medewerkers zijn bezig en 48 medewerker starten binnenkort);
- de ouderbijdrage voor de gesubsidieerde peuteropvang en de VVE omlaag is gebracht;
- de toeleiding naar VVE is verbeterd;
- de samenwerking met JGZ/SKT ten behoeve van kinderen waar zorgen over zijn is versterkt;
- er op drie locaties pilots ouderbetrokkenheid zijn uitgevoerd;
- er resultaatafspraken vroegschoolse educatie met het onderwijs gemaakt zijn (in samenspraak met voorschoolse instellingen).

Op dit moment scoren we op alle eisen van de Onderwijsinspectie minimaal een voldoende (in 2012 waren er nog acht tekortkomingen). Er is echter nog wel verbetering mogelijk en wenselijk. Voor de komende periode ligt het accent dan ook vooral op het nog verder omhoog brengen van de kwaliteit van VVE. Dit willen we bereiken door:

- intensief en gestructureerd in te zetten op de ouderbetrokkenheid;
- VVE uit te breiden naar 16 uur per week (i.p.v. 10), dit conform de wettelijke eis vanaf 2020;
- het voortzetten van de scholing en professionalisering van de pedagogisch medewerkers;
- het verder versterken van het netwerk van kinderopvang en zorg middels onder andere themabijeenkomsten;
- een blijvende inzet op de samenwerking met het basisonderwijs (doorgaande lijn);
- voortzetting van subsidies voor compensatie ouderbijdrage en personeel & toeleiding.

Programma's op het gebied van voor- en vroegschoolse educatie worden aangeboden voor kinderen die op grond van een aantal criteria hier voor in aanmerking komen. Het consultatiebureau toetst deze criteria en geeft indien nodig een indicatie af. In 2018 nemen ongeveer 200 kinderen van 2 en 3 jaar deel aan voorschoolse educatie, maar alle kinderen op de kinder- en peuteropvang worden vanzelfsprekend op een stimulerende manier benaderd. De overgang van de voorschoolse instellingen naar de basisschool kan voor kinderen een kwetsbaar moment zijn. Het landelijk beleid stuurt aan op de ontwikkeling van een doorgaande ontwikkelingslijn voor 0-12 jaar. Eén van de essentiële onderdelen hiervan is een goede overdracht vanuit de voorschoolse instellingen naar het basisonderwijs. In Westland zijn er afspraken gemaakt over de overdracht (overdrachtsprotocol met overdrachtsformulier).

De laatste jaren is het aantal kinderen dat externaliserend gedrag vertoont in de kinderopvang toegenomen (dit is gedrag waar de omgeving last van heeft, bijvoorbeeld agressief gedrag). Omdat dit gedrag voor de pedagogisch medewerkers van de kinderopvang steeds lastiger te hanteren was in de groepen, zijn heldere en concrete afspraken gemaakt met JGZ en SKT over signalering en doorverwijzing van kinderen en heeft er in 2018 binnen het project 'kinderen met opvallend gedrag' een professionaliseringstraject met Jeugdformaat plaatsgevonden om de pedagogisch medewerkers op de groepen waar dit het meest speelde beter toe te rusten op de kinderen die opvallend gedrag vertonen.

Dit traject wordt geëvalueerd waarna gekeken wordt wat er nodig is voor de borging van de kennis en voor de uitrol van de kennis naar andere locaties en organisaties en de doorgaande lijn met de scholen.

6. Visie/ambitie

We hebben de ambitie om alle peuters een plek te kunnen bieden op de peuter- en kinderopvang en alle doelgroepkinderen vier dagdelen per week te plaatsen op een VVE-plek. Daarnaast willen we de kwaliteit van VVE verhogen.

Hiervoor zal worden ingezet op de volgende punten, die in de volgende paragrafen nader worden uitgewerkt:

- Jaarlijks bijstellen tarieven peuteropvang conform VNG adviestabel peuterwerk
- Inzet extra personeel voor toeleiding en begeleiding van doelgroepkinderen VVE
- Scholing pedagogische medewerkers VVE-groepen en aanschaf VVE-materiaal
- Samenwerking basisonderwijs/doorgaande leerlijn
- Opbrengstgericht werken
- Compensatie ouderbijdrage voor doelgroepkinderen VVE
- Vergroten ouderbetrokkenheid bij ouders van doelgroepkinderen VVE
- Ontwikkeling, begeleiding en zorg in de bredere zorgketen

In het uitvoeringsprogramma bij het SBK staan onder 'optimale talentontwikkeling' een aantal concrete zaken genoemd die we mee hebben genomen in het onderwijsachterstanden- en peuteropvangbeleid dan wel die hier op aansluiten:

- We werken aan de ambitie dat alle peuters gedurende minimaal twee dagdelen per week gebruik (kunnen) maken van de peuter- of kinderopvang. Het Rijk stelt hier ook geld voor beschikbaar. Hiermee wordt gestart in 2017. Het is niet realistisch om te streven naar een 100% bereik: er zullen altijd ouders blijven die hun kind niet naar de peuter- of kinderopvang willen brengen.
- Bij een optimale talentontwikkeling spelen (voor-)scholen een cruciale rol. Met onderwijs en kinderopvang is een Plan van Aanpak opgesteld en lopen sinds begin schooljaar 2017/2018 diverse projecten waarbij kinderopvang en onderwijs samenwerken. Daarnaast zijn er een aantal thema-conferenties geweest voor professionals van kinderopvang en onderwijs over executieve functies, taal(-ontwikkeling) en loopbaanoriëntatie en –begeleiding).
- Met JGZ zijn afspraken gemaakt over het indiceren van kinderen voor voorschoolse educatie. Hierbij wordt ook gekeken naar kinderen die dreigen een achterstand op te lopen of wiens talenten niet optimaal ontwikkeld worden i.p.v. alleen de kinderen met een duidelijke taal- of ontwikkelingsachterstand.

7. Peuteropvang

In Westland is de peuteropvang al geïntegreerd in de kinderopvang. Dit om het voortbestaan van hoogwaardige peuteropvang te waarborgen. Dit betekent dat in de peuteropvang gewerkt wordt met gecombineerde groepen met plaatsen die worden gesubsidieerd door de gemeente en plaatsen die worden gefinancierd van uit de Wet op de Kinderopvang. De afspraak met alle peuteropvanginstellingen is dat ouders die in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag, geen recht hebben op een door de gemeente gesubsidieerde plaats. Alleen peuters, die niet in aanmerking komen voor de kinderopvangtoeslag op grond van de Wet op de Kinderopvang, komen in aanmerking voor peuteropvang die door de gemeente Westland wordt medegefinancierd (gesubsidieerd).

Conform bestuurlijke afspraken tussen Rijk en gemeenten moeten gemeenten zich actief inzetten om een aanbod te realiseren voor de groep peuters zonder recht op kinderopvangtoeslag die nu niet naar een voorschoolse voorziening gaat. Gemeenten ontvangen hiervoor extra middelen die zij in kunnen zetten op de manier waarop ze zelf willen. In Westland is er voor gekozen om de ouderbijdrage voor de gesubsidieerde peuteropvang omlaag te brengen conform de VNG adviestabel peuterwerk.

Afspraak:

- Er gelden uniforme inkomensafhankelijke ouderbijdragen voor de door de gemeente gesubsidieerde plaatsen peuteropvang per uur welke gerelateerd zijn aan de VNG adviestabel ouderbijdrage peuterwerk van het betreffende jaar;

8. Alle VVE-voorzieningen zijn kwalitatief goed

VVE voorzieningen zijn kwalitatief goed als ze voldoen aan de inspectie-eisen van de Wet op de Kinderopvang en aan het Toetsingskader VVE van de Inspectie van het Onderwijs.

Het volledige Toetsingskader VVE van de Inspectie van het Onderwijs is digitaal terug te vinden onder de hyperlink: [Onderzoekskader 2017 VVE](#)

8.1. Inzet extra personeel voor doelgroepkinderen VVE

Om te zorgen dat ieder kind zich optimaal kan ontwikkelen investeert Westland in de inzet van extra personeel voor kinderen met een taal- of ontwikkelingsachterstand.

Afspraak:

- Per uur dat een doelgroepkind op een VVE-groep zit, kan de voorschoolse instelling een vast bedrag aan subsidie aanvragen voor de inzet van extra personeel voor toeleiding, extra begeleiding van het kind, observeren, rapporteren, gesprekken met ouders, indien nodig overleg JGZ/SKT, overdracht etc. Deze subsidie wordt nu berekend op basis van aantal uur dat een doelgroepkind VVE volgt, maar deze systematiek wordt aangepast omdat het aantal gesprekken met ouders, aantal observaties, tijd die gaat zitten in overdracht naar de basisschool etc. niet afhankelijk is van het aantal uur dat een kind VVE volgt. Een vast bedrag per doelgroepkind per jaar onafhankelijk van het aantal uur VVE is dus wenselijker.

Verbeterpunt:

- Aanpassen systematiek berekening subsidie inzet extra personeel van vast bedrag per doelgroepkind per uur naar vast bedrag per doelgroepkind per jaar (dus niet gekoppeld aan aantal uren VVE).

8.2. Methodiek en scholing

Het rendement van VVE en onderwijs wordt beïnvloed door het niveau van de professional. Scholing en professionalisering vormen om die reden een belangrijk onderdeel van het VVE-beleid. De behoefte aan professionalisering is deels afhankelijk van het verloop onder de pedagogisch medewerkers. Naast het opleiden van nieuwe medewerkers is ook het actueel houden van de kennis en vaardigheden van de zittende medewerkers van grote invloed op de effectiviteit van VVE en de reden dat ook bijscholing noodzakelijk is.

In Westland is afgesproken dat alle VVE-instellingen werken met Uk&Puk of Ben ik in Beeld. Alle pedagogisch medewerkers van VVE-groepen zijn of worden hier in geschoold. Daarnaast is wettelijk vastgelegd dat alle pedagogisch medewerkers op een VVE-groep jaarlijks minimaal één VVE-module moeten volgen om hun kennis en vaardigheden up-to-date te houden. De voorschoolse instellingen spreken met elkaar de onderwerpen voor deze bijscholing af.

Naast goed opgeleide medewerkers, dient elke VVE-locatie te beschikken over een actuele en volledige (erkende) VVE-methode. Om dit te bewerkstelligen kunnen voorschoolse instellingen subsidie aanwenden om VVE-materialen te vervangen, te actualiseren of aan te vullen.

Verbeterpunten:

- Elke VVE-organisatie heeft een jaarlijks opleidingsplan. Dit opleidingsplan wordt gebruikt bij de aanvraag voor de subsidie voor methodiek- en scholing;
- Per 1 januari 2019 hebben alle VVE pedagogisch medewerkers een certificaat VVE - Uk &Puk of Ben ik in Beeld of zijn ze bezig met de opleiding hiervoor;
- De VVE organisaties spreken jaarlijks gezamenlijk de onderwerpen van de bijscholing af;

8.3. Doorgaande lijn

Het belang van een doorlopende leerlijn van peuterleeftijd tot eind basisschool is in diverse onderzoeken aangetoond⁴.

Schoolbesturen, voorschoolse instellingen en de gemeente zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het realiseren van de doorlopende leerlijn van voorschoolse educatie naar de basisschool. De doorlopende leerlijn heeft betrekking op een goede afstemming van de leermethoden op de Voorschool en de Vroegschool en een goede overdracht van kindgegevens. Op grond van artikel 167 van de Wet op het primair onderwijs is voorschoolse educatie een onderwerp waarvoor een verplichting geldt tot het maken van afspraken in het Lokaal Educatief Overleg (in Westland BOLOK). Op grond van artikel 168 van de WPO heeft de gemeente in gevallen waarin geen overeenstemming gevonden wordt bij de totstandkoming van de afspraken - onder bepaalde voorwaarden - doorzettingsmacht ten aanzien van o.a. de doorgaande leerlijn van voorschoolse naar vroegschoolse educatie en kan de werking van de afspraken uitgebreid worden naar partijen die zich in eerste instantie niet aan de afspraken hadden verbonden.

Afgelopen periode is de relatie tussen de voorschoolse instellingen en de basisscholen verder versterkt door onder andere gezamenlijke overlegmomenten (BOLOK) en op een aantal plekken door het project brede talentontwikkeling.

De inspectie van het Onderwijs ziet toe op de doorgaande lijn.

Een soepele doorgaande lijn van voor- naar vroegschool is belangrijk voor succesvolle vve. Gemeenten dienen minimaal afspraken te hebben gemaakt met houders van kinderopvang en met schoolbesturen over de overdracht van kindgegevens van voor- naar vroegschool, waarbij gegevens over de ontwikkeling van het kind een onderdeel zijn van deze gegevens. Daarnaast is het wenselijk dat er een warme overdracht voor zorgkinderen plaatsvindt voor de continuïteit van de zorg. Een warme overdracht houdt in dat er een (telefonisch of mondeling) gesprek is over de bijzonderheden in de ontwikkeling van een kind op de vier ontwikkelingsgebieden.

In 2016 zijn in Westland met de voorschoolse instellingen en de basisscholen in Westland afspraken gemaakt over de overdracht van kinderen van de voorschoolse instellingen naar de basisschool. Dit is vastgelegd in *Samenwerkingsafspraken overdracht voorschool naar basisschool*. In deze afspraken is vastgelegd op welk moment gegevens worden overgedragen en wanneer een warme overdracht wordt gedaan. Indien daar aanleiding toe is, worden deze afspraken bijgesteld.

In Westland wordt binnen de voorschoolse instellingen gewerkt met hetzelfde VVE-programma, de basisscholen bepalen echter zelf of ze werken met een VVE-programma en zo ja, welk programma dit is.

De totale aansluiting van voorschoolse instelling naar primair onderwijs, van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs en van voortgezet onderwijs naar beroepsonderwijs dient in het kader van de ononderbroken ontwikkelingslijn jeugd een blijvend punt van aandacht te blijven binnen het gemeentelijk (jeugd)beleid (in uitwerking van het Sociaal Beleidskader). Het onderwerp dient bij

⁴ Onderzoeken naar de doorlopende leerlijn zijn onder meer Doolaard, S., & Leseman, P.P.M. (2008), **Versterking van het fundament**. Integrerende studie n.a.v. de opbrengsten van de onderzoekslijn sociale en institutionele context van scholen uit het onderzoeksprogramma. Beleidsgericht onderzoek primair onderwijs 2005-2008. Groningen: GION
 Driessen, G. (2012). **Variatie in Voor- en Vroegschoolse educatie**; en
 Vee, A., Karssen, A.M., Daalen, M.M. van, Roeleveld, J., Triesscheijn, J., Eshof, D. (2013). **De aansluiting tussen voor- en vroegschoolse educatie en groep 3**. Amsterdam; Kohnstamm instituut.

het verplichte overleg tussen de gemeente en de schoolbesturen over het onderwijsachterstandenbeleid (BOLOK) aan de orde te komen, waarbij afspraken dienen te worden gemaakt.

Eén van de punten waar rekening mee gehouden moet worden is dat niet elke voorschool met één basisschool samenwerkt en andersom.

Verbeterpunt:

- De doorgaande lijn staat jaarlijks rond oktober op de agenda bij het BOLOK;

8.4. Kind-volgsysteem (observatiesysteem)

Het doel van een kind-volgsysteem is het volgen van de brede ontwikkeling van alle kinderen. Van elke peutergroep wordt verwacht dat ze de brede ontwikkeling van alle kinderen systematisch volgt. Dit betekent dat er gebruik gemaakt wordt van een observatie-instrument waarin de ontwikkeling op de vier gebieden: taal, rekenen, motoriek en de sociaal-emotionele ontwikkeling wordt beoordeeld. Omdat het vroeg signaleren van achterstanden belangrijk is, wordt ervan uitgegaan dat vrij snel gestart wordt met een eerste observatiemoment (binnen drie maanden na start peuterperiode).

Op dit moment is het observatiesysteem bij de meeste Westlandse voorschoolse instellingen niet gebaseerd op een toetsingssysteem van het resultaat van de VVE-inzet, maar wordt veelal een bij het VVE-programma behorend observatiesysteem gebruikt met daarbij de in 2016 gemeentebreed afgesproken overdrachtsformulieren. Wel hanteren alle voorschoolse VVE-instellingen een gekwalificeerd observatie- en kindvolgsysteem.

Niet overal wordt hetzelfde observatie en kindvolgsysteem gebruikt, maar gebleken is dat dit ook niet noodzakelijk is voor een goede en volledige overdracht en voor het monitoren van de ontwikkeling van kinderen.

Afspraken:

- De pedagogisch medewerkers gebruiken voor het regelmatig en systematisch volgen van de ontwikkeling op de vier VVE-domeinen een gestructureerd observatie-instrument.
- Binnen drie maanden nadat een kind is gestart op de peuter-/kinderopvang legt een pedagogisch medewerker de beginsituatie van het kind vast voor een vroegtijdige signalering van achterstanden (eerste observatiemoment).
- Het aantal observatiemomenten komt overeen met de aanwijzingen van het observatie-instrument, en omvat ten minste 3 observatiemomenten in de peuterperiode.
- De observatie- en eventuele toetsgegevens zijn vastgelegd in een peuter-volgsysteem en geven zicht op de ontwikkeling (of de eventuele stagnatie).

8.5. Opbrengstgericht werken

Van pedagogisch medewerkers wordt verwacht dat zij een aanbod op de groep verzorgen dat opklimt in moeilijkheidsgraad en dat zij de activiteiten afstemmen op de ontwikkeling van de individuele kinderen. Zij dienen zowel de ontwikkeling van de groep als van het individuele kind planmatig te begeleiden, te volgen en te evalueren. Peuterstappen is een aanpak voor opbrengstgericht werken die aansluit op de methode Uk & Puk/Ben ik in Beeld en wordt aangeboden door CED. Sardes biedt ook opbrengstgerichte scholing aan..

Verbeterpunten:

- Voorwaarde voor opbrengstgericht werken is dat de locatie volledig geschoold is voor Uk & Puk/Ben ik in Beeld en beschikt over een goed observatie-/kindvolgsysteem waarvan ze de gegevens kunnen duiden.
- In de 2^e helft van 2019 volgen de pedagogisch coaches een training opbrengstgericht werken bij CED of Sardes.
- De pedagogisch coaches kiezen dan drie locaties uit die voldoen aan bovengenoemde voorwaarden en rollen het opbrengstgericht werken op deze drie locaties uit.
- Na evaluatie van de eerste locaties wordt een plan gemaakt voor verdere uitrol over de VVE-locaties.

9. Alle doelgroeppeuters naar peuter/VVE-voorziening

We hebben de ambitie om alle peuters een plek te kunnen bieden op de peuter- en kinderopvang en alle doelgroepkinderen vier dagdelen per week te plaatsen op een VVE-plek (vanaf 2020 16 uur per week per doelgroepkind).

Om het bereik van doelgroepkinderen te kunnen bepalen, dient een gemeente zorg te dragen voor een prognoseberekening en een 'definitiebepaling' van de gemeentelijke doelgroep.

De definitiebepaling is samen met JGZ en de voorschoolse instellingen gedaan en is vastgelegd in het document 'Werkwijze toeleiding Voor- en voerschoolse Educatie (VVE) Westland 2017'. De verantwoordelijkheid voor het vroegtijdig signaleren van achterstanden ligt bij de medewerkers van het consultatiebureau, pedagogisch medewerkers op voorscholen en leerkrachten. Het consultatiebureau heeft de mogelijkheid om kinderen bij wie het een feitelijke achterstand constateert dan wel een risico op achterstand constateert, door te verwijzen naar een voorschoolse instelling. Jaarlijks per 1 oktober ontvangen we van JGZ een overzicht van het aantal doelgroep-indicaties dat is gesteld, het aantal kinderen daarvan dat op een voorschoolse VVE-instelling is geplaatst en de reden waarom kinderen eventueel niet geplaatst zijn.

De prognoseberekening 'gemeentelijke doelgroep' wordt uitgevoerd op basis van het percentage doelgroepkinderen 4 en 5 jaar in het Westlandse basisonderwijs in het lopende jaar (gewichtleerlingen). Uitgangspunt is dat dit percentage doelgroepkinderen zich ook bevindt binnen de groep 2,5 en 3 jarigen, waarbij de leeftijdsfactor aangepast dient te worden van 2 naar 1,5 omdat VVE volgens de wettelijke eis pas start bij 2,5 jaar. Deze prognoseberekening wordt landelijk bij verschillende gemeenten gehanteerd. Bij de berekening wordt uitgegaan van de jaarlijkse 1 oktobertelling van het basisonderwijs.

Als de gewichtenregeling in het basisonderwijs wordt aangepast (per 1 augustus 2019), wordt samen met JGZ gekeken of/hoe we hier op kunnen aansluiten met de doelgroepdefinitie en prognoseberekening voor de voorschoolse periode.

Op basis van de prognoseberekening en het jaarlijkse overzicht van JGZ is vast te stellen wat het bereik is.

9.1. Compensatie ouderbijdrage

Het Rijksbesluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid bepaalt dat de ouderbijdrage voor elk doelgroepkind dat deelneemt aan voorschoolse educatie niet hoger mag zijn dan de bijdrage die de ouders op grond van de Wko zouden betalen als zij recht zouden hebben op de maximale kinderopvangtoeslag (Artikel 7.1 'Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie').

Dit betekent dat de ouderbijdrage voor doelgroeppeuters voor dagdeel 1 en 2 het laagste bedrag uit de VNG adviestabel peuterwerk van dat jaar bedragen. Dit om de drempel tot deelname aan Voorschoolse educatie zo laag mogelijk te houden. Door deze verlaagde ouderbijdrage voor doelgroepkinderen lopen voorschoolse instellingen inkomsten mis. Hiervoor worden zij op verzoek gecompenseerd uit het OAB-budget.

Overeenkomstig de voorwaarden voor een effectief VVE-beleid, dienen kinderen gedurende minimaal vier dagdelen een VVE-programma te volgen. Dwang tot volledige deelname aan VVE is niet mogelijk, maar drang is wel wenselijk. Om te stimuleren dat kinderen meerdere dagdelen aan VVE deelnemen, wordt VVE-deelname, naast het gereduceerde tarief, op de dagdelen 3 en 4 gratis

aangeboden. Ook voor compensatie van de inkomsten die de instellingen voor deze dagen missen, kunnen zij een beroep doen op subsidie van de gemeente.

9.2. Toeleiding

In Westland is met JGZ en de deelnemende voorschoolse instellingen afgesproken dat JGZ op het consultatiebureau de doelgroepkinderen signaleert en indien van toepassing een VVE-indicatie afgeeft.

De indicatie van doelgroepkinderen is gebaseerd op de risicofactoren die een achterstand in (spraak-taal)ontwikkeling kunnen veroorzaken en zijn vastgelegd in het document 'Werkwijze toeleiding Voor- en vroegschoolse Educatie (VVE) Westland 2017' vanuit JGZ.

In Westland gelden de volgende criteria voor het verkrijgen van een VVE-indicatie:

- Gewichtenleerling (hangt samen met opleidingsniveau ouders)
- Taalontwikkelingachterstand
- Thuis taal geen Nederlands
- (Taal-)ontwikkelingsarme thuissituatie
- Sociaal-emotionele omstandigheden en medische problematiek met risico op taalontwikkelingsachterstand

Werkwijze

Nadat het consultatiebureau een VVE-indicatie heeft gesteld, krijgen de ouders een 'Verwijsbrief voor VVE' mee. Ouders kunnen hiermee de kinder-/peuteropvang benaderen waar het kind al is ingeschreven mits dit een VVE-locatie is of kunnen het kind bij een VVE-kinder-/peuteropvangorganisatie aanmelden. Binnen het product 'Toeleiding naar Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)', van het 'Programma op Maat', brengt JGZ alle doelgroepkinderen in kaart en controleert zij of deze kinderen daadwerkelijk op een VVE-plaats binnen de kinder-/peuteropvang worden geplaatst. Met ouders die zelf niet hun kind aanmelden wordt actief contact opgenomen om hen te motiveren het kind alsnog aan te melden.

Resultaat is dat JGZ een totaalbeeld kan geven van alle doelgroepkinderen in Westland (in aantal, in plaatsing en locatie en reden tot eventuele niet plaatsing) en dat JGZ zich actief inzet voor de toeleiding van doelgroepkinderen. De rapportage hierover vindt jaarlijks per 1 oktober plaats aan de hand van aantallen doelgroepkinderen en plaatsingsgegevens of redenen van niet-plaatsing.

Door de gemaakte afspraken rondom toeleiding, worden veel doelgroepkinderen bereikt. Er blijft echter altijd een groep kinderen die uiteindelijk niet naar een kinder-/peuteropvang gaat. Dit kan te maken hebben met financiën, onbekendheid van de opvang, organisatorische moeilijkheden, andere vormen van opvang etc. De drempel op het gebied van financiën nemen we voor doelgroepkinderen zoveel mogelijk weg door de compensatie verlaagde ouderbijdrage doelgroepkinderen. Om de drempel m.b.t. de onbekendheid van de opvang weg te nemen, wordt ingezet op laagdrempelige kennismaking van ouders/kinderen met de opvang.

9.3. Vergroten ouderbetrokkenheid

Ouderbetrokkenheid heeft een positief effect op het functioneren van kinderen binnen school of opvang (Desforges & Abouchaar, 2003). Dit betreft zowel leerprestaties als gedrag en werkhouding. Dit verband is aanwezig bij gezinnen van alle economische achtergronden en opleidingsniveaus en alle etnische achtergronden en bij kinderen van alle leeftijden. Verder blijkt uit onderzoek dat vooral betrokkenheid thuis een grote bijdrage levert aan de ontwikkeling en het

leersucces van kinderen (Sacker e.a., 2002). Het is hierbij vooral van belang dat ouders met hun kinderen praten over de (voor)school/opvang en de tips toepassen die zij krijgen van de (voor)school (voorlezen, gesprekjes voeren met kinderen, liedjes zingen, samen spelen).

Pedagogisch medewerkers en ouders zijn partners in opvoeding en opleiding van kinderen. Beide partijen willen dat een kind zich zo optimaal mogelijk ontwikkelt en zo veel mogelijk kansen krijgt zowel wat betreft schoolsucces als later in de maatschappij. Ze richten zich beide op het belang van het kind, ieder vanuit een andere positie en ieder vanuit de eigen specifieke mogelijkheden, kennis en vaardigheden.

De cognitieve en talige ontwikkeling van kinderen voltrekt zich voor het belangrijkste deel in de thuissituatie. Dat betekent dat ouders zowel direct als indirect een cruciale rol kunnen vervullen wanneer zij actief bij het ontwikkelingsproces van hun kind zijn betrokken⁵. De betrokkenheid van ouders heeft gevolgen voor doorzettingsvermogen, receptieve woordenschat, een positieve attitude ten aanzien van leren en het vertonen van positief gedrag ten opzichte van leeftijdgenoten en volwassenen. Over het algemeen zijn ouders prima in staat om zelf de ontwikkeling van hun kind te stimuleren. Niet alle ouders slagen er echter in om hun kind stabiliteit en een stimulerende leeromgeving te bieden. Dit hangt vooral samen met de mate van geletterdheid, het opleidingsniveau en de (opvoed)vaardigheden van de ouders. Daarom is het vooral voor de VVE-ouders en hun kinderen van belang dat (voor)schoolse voorzieningen zich richten op het actief ondersteunen en stimuleren van ouders in hun rol als opvoeder.

Bij stimuleringsprogramma's dienen ouderlijke vaardigheden centraal te staan. Daarom wordt aanbevolen dat VVE centerbased programma's worden gecombineerd met homebased programma's.

De belangrijkste kenmerken van opvoedings- en onderwijsondersteunend gedrag van ouders zijn:

- Sturen, steunen en stimuleren
  - Ouders tonen affectie, zijn warm, bieden emotionele steun
  - Ouders hebben respect voor de autonomie van het kind en dagen het kind uit dingen 'zelf te doen'
  - Ouders geven leiding aan hun kind en maken duidelijk wat ze verwachten
  - Ouders moedigen het kind aan om nieuwe dingen te leren, op ontdekking te gaan, te spelen, te praten, enzovoort.
- Verdiepende communicatie met hun kinderen
  - Ouders gaan in op ervaringen en gevoelens van hun kind
  - Ouders vragen door
  - Ouders zijn zowel praktijkgericht als abstract
- Hoge (reële) verwachtingen hebben van hun kinderen
  - Ouders volgen de resultaten van het kind en houden rekening met de mogelijkheden van het kind
- Een rijke leef en leeromgeving
  - Ouders ondernemen in het dagelijks leven activiteiten met de kinderen, lezen voor, enzovoort. Hierbij is de kwaliteit belangrijker dan de kwantiteit.

Uitgangspunt bij ouderbetrokkenheid is een combinatie van homebased en centerbased interventies.

Homebased is bijvoorbeeld:

- Voorleesvisite

⁵ Smit et al, 2007

- Boekstart voor ouders (programma bij de bibliotheek en koffertje voor thuis)
- Programma met/voor ouders op locatie of thuis om ze te begeleiden in het stimuleren van hun kinderen door middel van spel en taal.

Onder centerbased wordt bijvoorbeeld verstaan:

- VVE-programma's op locatie voor de kinderen
- Huisbezoeken door pedagogisch medewerkers of pedagogisch coach
- Boekstart in de kinderopvang
- Evt. groepsconsulten door JGZ
- Themabijeenkomsten op de voorschoolse instelling

Om ouderbetrokkenheid vanuit de voorschoolse (VVE-)instellingen te bevorderen kan vanuit het OAB-budget een tegemoetkoming in de kosten hiertoe worden aangevraagd. Dit budget kan dienen voor thuisondersteuning van ouders, betrekken van ouders bij de thema's van VVE door bijeenkomsten, informatie voor ouders, huisbezoeken etc. Bijzondere aandacht bij de bevordering van ouderbetrokkenheid dient uit te gaan naar ouders voor wie hulp bij de opvoeding noodzakelijk is, maar die vaak moeilijk naar voorzieningen toe te leiden zijn. Hierbij zal worden aangesloten bij andere organisaties die op dit gebied actief zijn (JGZ, SKT, bibliotheek etc.)

Westland sluit hierbij aan op de doelstellingen op het gebied van ouderbetrokkenheid binnen de peuteropvang van de Onderwijsinspectie:

- a. De peuteropvang heeft een ouderbeleid vastgelegd gericht op het ondersteunen van ouders om zelf, in het verlengde van de activiteiten op de opvang, hun kind in hun ontwikkeling te stimuleren.
- b. Dit ouderbeleid heeft concrete doelen.
- c. Dit ouderbeleid bevat een heldere analyse van de (kenmerken van de) ouderpopulatie.
- d. Het ouderbeleid is vraag-gestuurd (wat heb jij als ouder nodig) in plaats van aanbodgericht (activiteitsaanbod voor alle ouders).
- e. Het ouderbeleid wordt jaarlijks geëvalueerd en conclusies hieruit leiden tot verbeteringen in het beleid en de activiteiten.

Afspraken:

- Er vindt een evaluatie plaats van de drie pilots voor ouderbetrokkenheid (Kwest, Simba en Okidoki) waarbij wordt gekeken wat de ervaringen en resultaten zijn geweest, wat de sterke en zwakke punten uit elke pilot waren en of er verschillen zijn in soort en aantallen doelgroepkinderen bij de verschillende locaties.
- Zo lang er nog geen keuze is gemaakt over op welke manier ouderbetrokkenheid op langere termijn wordt vormgegeven, kunnen de VVE-instellingen de activiteiten uit de pilots voorzetten.

Verbeterpunten:

- Aan de hand van de evaluatie van de drie pilots voor ouderbetrokkenheid wordt samen met de voorschoolse VVE-instellingen bezien hoe de ouderbetrokkenheid richting de toekomst wordt opgepakt waarbij ook gekeken wordt naar landelijk bewezen interventies zoals Opstapje, Spel aan huis en VVE Thuis.
- In 2019 wordt aan de hand van de evaluatie en de wensen richting de toekomst gestart met het opzetten en uitvoeren van de 'nieuwe' aanpak ouderbetrokkenheid VVE.
- De al gestarte initiatieven, zoals Kids&Koffie, Boekstart, Taal voor ouders en de Voorleesvisite worden meegenomen in de afspraken rondom ouderbetrokkenheid.

- Bij het uitdenken en opzetten van de aanpak ouderbetrokkenheid zal overleg worden gevoerd met JGZ, de bibliotheek en eventueel andere partijen.

9.4. Ontwikkeling, begeleiding en zorg in de bredere zorgketen

Door nauwe samenwerking met JGZ en het SKT kunnen pedagogisch medewerkers (PM'ers) op de voorschoolse instellingen en leerkrachten op de basisscholen hun talent richten op het lerende en spelende kind waarbij ze ook een rol hebben in het signaleren van problemen en dit bespreekbaar maken met ouders. Wanneer de problemen echter verder gaan dan de taak van de pm'er/leerkracht, moet er andere hulp worden ingezet, bijvoorbeeld van de professionals van JGZ en het SKT. Deze bundeling van professionele talenten (doen waar je goed in bent), geeft kinderen meer ruimte voor het ontwikkelen van hun talenten, op opvang/school en thuis.

Voor de invulling hiervan wordt verwezen naar de afspraken die gemaakt zijn in het traject onderwijs/kinderopvang-zorg en zijn vastgelegd in het PACT. Concrete uitkomst tot nu toe is dat er een aantal themabijeenkomsten hebben plaatsgevonden met professionals uit kinderopvang, JGZ, SKT.

Afspraak/verbeterpunt:

- Vanuit het PACT aansluiting kinderopvang-zorg worden jaarlijks een aantal themabijeenkomsten belegd met professionals uit kinderopvang, JGZ en SKT waarbij de eerstvolgende bijeenkomst is het teken staat van de vraag hoe partijen met elkaar verder willen en wat daarvoor nodig is.

10. Schakelklassen primair onderwijs

In overleg tussen gemeente en schoolbesturen voor primair onderwijs is in 2016 besloten te starten met schakelklassen primair onderwijs. Deze schakelklassen zijn primair bestemd voor de kinderen van statushouders die de Nederlandse taal onvoldoende beheersen om goed mee te kunnen doen in het reguliere onderwijs. Indien nodig kunnen ook andere kinderen die de Nederlandse taal niet of nauwelijks beheersen geplaatst worden in de schakelklas, maar dit moet altijd in overleg met de schoolbesturen.

In de schakelklassen is veel aandacht voor de Nederlandse taal waardoor de woordenschat van de kinderen in een hoog tempo wordt verbeterd en kinderen na gemiddeld één tot anderhalf jaar door kunnen stromen naar het reguliere basisonderwijs. Daarnaast is er extra aandacht voor deze kinderen door middel van traumasensitief onderwijs.

Op dit moment zijn er drie schakelklassen die naar leeftijd zijn ingedeeld.

De afspraak met de schoolbesturen is dat indien de vergoeding die zij van het Rijk ontvangen voor de leerlingen niet toereikend is, de gemeente een subsidie beschikbaar stelt om de schakelklassen mogelijk te maken. Gedurende de eerste jaren is jaarlijks het daadwerkelijke financiële tekort gesubsidieerd. Voor de toekomst gaan we afspraken maken over een vast bedrag per schakelklas per jaar. Dit om de procedure van aanvragen, beoordelen en vaststelling van de subsidie te vereenvoudigen.

Verbeterpunt:

- Aanpassen systematiek berekening subsidie schakelklas van het subsidiëren van tekort op de begroting naar het subsidiëren van een vast bedrag per schakelklas per jaar.

11. Financiën

Gesubsidieerde peuteropvang

In de begroting staat voor 2019 een bedrag van € 762.853,- opgenomen voor de gesubsidieerde peuteropvang, hierin zit een (t/m 2021) jaarlijks oplopend budget voor het verhogen van de deelname van peuters aan de peuteropvang.

Door toename van het aantal peuters wat gebruik maakt van de gesubsidieerde peuteropvang en aantal uren per peuter, is deze stijging ook noodzakelijk.

Onderwijsachterstanden (OAB)

In de nieuwe planperiode van 2019-2022 stijgt de Rijksbijdrage OAB naar een bedrag van ca. € 1.480.000,- per jaar (is een raming en dus onder voorbehoud). De kosten nemen toe door een wettelijke verplichting om 16 uur per week per kind VVE aan te bieden vanaf 2020 i.p.v. 10 uur. Ondanks de kostenstijging biedt het nieuwe budget mogelijkheden voor de uitwerking van nieuwe initiatieven. Omdat het nieuwe budget pas heel recent bekend is geworden, zijn de nieuwe initiatieven nog niet uitgewerkt, dit zal in 2019 verder worden opgepakt. Te denken valt bijvoorbeeld aan cursussen voor pedagogisch medewerkers over absolute beginners, materialen op de groepen voor absolute beginners, extra ondersteuning op groepen met veel doelgroepkinderen, voorleesboeken in diverse talen bij de voorschoolse instellingen, digitaliseren van het observatie en kindvolgsysteem als voorwaarde voor het opbrengstgericht werken en uitbreiden voorleesvisite (in overleg met bibliotheek).

De Rijksbijdrage is geormerkt en mag besteed worden gedurende de planperiode 2019-2022. Dat betekent dat middelen die niet in 2019 worden besteed, niet terugbetaald hoeven te worden aan het Rijk, maar gereserveerd blijven voor bestrijding van onderwijsachterstanden in een later jaar. Omdat niet bekend is hoe het Rijksbeleid op het terrein van onderwijsachterstandsbestrijding er vanaf 2023 uit ziet, kunnen we geen voorspellingen doen over het budget voor 2023 e.v. De ervaring leert wel dat als het budget omlaag zou gaan, het Rijk een redelijke afbouwtermijn hiervoor hanteert zodat wij de tijd hebben om de subsidie aan de instellingen ook met een redelijke termijn af te bouwen.

Totaal beschikbaar budget:

Jaar	2019	2020	2021	2022
Budget peuteropvang	€ 762.853,-	€ 812.216,-	€ 861.580,-	€ 861.580,-
Budget VVE/OAB*	€ 1.353.727,-	€ 1.396.293,-	€ 1.438.858,-	€ 1.481.424,-
Totaal beschikbaar	€ 2.116.580,-	€ 2.208.509,-	€ 2.300.438,-	€ 2.343.004,-

*Bedragen zijn onder voorbehoud, Beschikking komt in september/oktober voor jaar erna.

Totaal uitgaven onderwijsachterstanden en peuteropvangbeleid

Jaar	2019	2020	2021	2022
Peuteropvang	€ 800.000,-	€ 800.000,-	€ 800.000,-	€ 825.000,-
VVE - compensatie ouderbijdrage	€ 200.000,-	€ 220.000,-	€ 240.000,-	€ 260.000,-
VVE - inzet extra personeel	€ 300.000,-	€ 320.000,-	€ 340.000,-	€ 360.000,-
VVE - uitbreiden naar 16 u.p.w.**	€ 25.000,-	€ 300.000,-	€ 324.000,-	€ 348.000,-
VVE - Methodiek en scholing	€ 275.000,-	€ 200.000,-	€ 200.000,-	€ 200.000,-
VVE - Ouderparticipatie	€ 200.000,-	€ 200.000,-	€ 200.000,-	€ 200.000,-
VVE – Schakelklassen	€ 138.000,-	€ 140.760,-	€ 143.575,-	€ 146.447,-
Totaal	€1.938.000,-	€2.180.760,-	€2.247.575,-	€2.339.447,-

**vanaf 2020 is het een wettelijke eis om 16 uur VVE per week aan te bieden i.p.v. 10 uur, kosten stijgen dus sterk vanaf 2020

Jaar	2019	2020	2021	2022
VVE – beschikbaar voor uitbreiding en nieuwe initiatieven	€ 178.580,-	€ 27.749,-	€ 52.863,-	€ 3.557,-

12. Verbeterpunten, evaluatie en effectmeting

In het plan zijn een aantal concrete verbeterpunten opgenomen. Periodiek zal worden geëvalueerd in hoeverre de acties zijn uitgevoerd en of het plan bijgesteld dient te worden. De Raad zal hierover worden geïnformeerd bij de jaarlijkse voortgangsrapportage (P&C-cyclus).

Concrete afspraken/verbeterpunten:

- Er gelden uniforme inkomensafhankelijke ouderbijdragen voor de door de gemeente gesubsidieerde plaatsen peuteropvang per uur welke gerelateerd zijn aan de VNG adviestabel ouderbijdrage peuterwerk van het betreffende jaar;
- Aanpassen systematiek berekening subsidie personeel en toeleiding van vast bedrag per doelgroepkind per uur, naar vast bedrag per doelgroepkind per jaar (dus niet gekoppeld aan aantal uren VVE);
- Elke VVE-organisatie heeft een jaarlijks opleidingsplan. Dit opleidingsplan wordt gebruikt bij de aanvraag voor de subsidie voor methodiek- en scholing;
- Per 1 januari 2019 hebben alle VVE pedagogisch medewerkers een certificaat VVE - Uk & Puk of Ben ik in Beeld of zijn ze bezig met de opleiding hiervoor;
- De VVE organisaties spreken jaarlijks gezamenlijk de onderwerpen van de bijscholing af;
- De doorgaande lijn staat jaarlijks rond oktober op de agenda bij het BOLOK;
- De pedagogisch medewerkers gebruiken voor het regelmatig en systematisch volgen van de ontwikkeling op de vier VVE-domeinen een gestructureerd observatie-instrument;
- Binnen drie maanden nadat een kind is gestart op de peuter-/kinderopvang legt een pedagogisch medewerker de beginsituatie van het kind vast voor een vroegtijdige signalering van achterstanden (eerste observatiemoment);
- Het aantal observatiemomenten komt overeen met de aanwijzingen van het observatie-instrument, en omvat ten minste 3 observatiemomenten in de peuterperiode.;
- De observatie- en eventuele toetsgegevens zijn vastgelegd in een peuter-volgsysteem en geven zicht op de ontwikkeling (of de eventuele stagnatie);
- Voorwaarde voor opbrengstgericht werken is dat de locatie volledig geschoold is voor Uk & Puk/Ben ik in Beeld en beschikt over een goed observatie-/kindvolgsysteem waarvan ze de gegevens kunnen duiden;
- In de 2^e helft van 2019 volgen de pedagogisch coaches een training opbrengstgericht werken bij CED of Sardes;
- De pedagogisch coaches kiezen dan drie locaties uit die voldoen aan bovengenoemde voorwaarden en rollen het opbrengstgericht werken op deze drie locaties uit;
- Na evaluatie van de eerste locaties wordt een plan gemaakt voor verdere uitrol over de VVE-locaties;
- Er vindt een evaluatie plaats van de drie pilots voor ouderbetrokkenheid (Kwest, Simba en Okidoki) waarbij wordt gekeken wat de ervaringen en resultaten zijn geweest, wat de sterke en zwakke punten uit elke pilot waren en of er verschillen zijn in soort en aantallen doelgroepkinderen bij de verschillende locaties;
- Zo lang er nog geen keuze is gemaakt over op welke manier ouderbetrokkenheid op langere termijn wordt vormgegeven, kunnen de VVE-instellingen de activiteiten uit de pilots voorzetten;
- Aan de hand van de evaluatie van de drie pilots voor ouderbetrokkenheid wordt samen met de voorschoolse VVE-instellingen bezien hoe de ouderbetrokkenheid richting de toekomst wordt opgepakt waarbij ook gekeken wordt naar landelijk bewezen interventies zoals Opstapje, Spel aan huis en VVE Thuis;
- In 2019 wordt aan de hand van de evaluatie en de wensen richting de toekomst gestart met het opzetten en uitvoeren van de 'nieuwe' aanpak ouderbetrokkenheid VVE;

- De al gestarte initiatieven, zoals Kids&Koffie, Boekstart, Taal voor ouders en de Voorleesvisite worden meegenomen in de afspraken rondom ouderbetrokkenheid;
- Bij het uitdenken en opzetten van de aanpak ouderbetrokkenheid zal overleg worden gevoerd met JGZ, de bibliotheek en eventueel andere partijen;
- Vanuit het PACT aansluiting kinderopvang-zorg worden jaarlijks een aantal themabijeenkomsten belegd met professionals uit kinderopvang, JGZ en SKT waarbij de eerstvolgende bijeenkomst is het teken staat van de vraag hoe partijen met elkaar verder willen en wat daarvoor nodig is;
- Aanpassen systematiek berekening subsidie schakelklas van het subsidiëren van tekort op de begroting naar het subsidiëren van een vast bedrag per schakelklas per jaar.